

Schůzka debatního klubu (metodické okénko)

Schůzka debatního klubu

Autor: René Brinda

Obsah: článek nabízí program pravidelných setkání debatního klubu včetně praktických cvičení. Článek byl zveřejněn v Debatním informačním listu ADK č. 11/říjen 1999.

Ušlechtilé cíle ADK se naplňují jak účastí na soutěžích KPDP, tak zejména během pravidelných schůzek debatního klubu. Následující článek navrhuje obsah takové pravidelné schůzky. Rozdělme si náplň setkání debatního klubu na část "obecnou", "nudnou" a "speciální". V obecné části setkání debatního klubu rozvíjíme znalosti a dovednosti studentů bez ohledu na tezi, kterou se chystáme debatovat. Speciální část potom slouží přípravě na konkrétní tezi. Nudná část je potom věnována detailnímu seznámení se s pravidly debatování.

1. Obecná část

Cílem obecné části schůzky DK je rozšiřovat vědomosti studentů o aktuálním dění ve světě i doma, formovat a formulovat vlastní názory, zlepšovat vyjadřovací schopnosti, naučit se překonávat trému z veřejného vystoupení, učit se přesvědčivému mluvenému projevu. Doporučuji vám učinit obecnou část pravidelnou součástí setkání klubu - navrhovaný obsah této části dává smysl jen tehdy je-li konán pravidelně.

Dle obecných didaktických zásad vám doporučuji postupovat od jednoduššího ke složitějšímu. V praxi níže uvedených cvičení to potom znamená od mechanického procvičování mluvidel, kdy zapojení myslivny je minimální, po formulování vlastních názorů na svět, kdy zapojení myslivny je hodně vysoké. Z obecných didaktických zásad potom dále připomínám nezbytnost navození dobré nálady - počáteční cvičení by rozhodně měla být zábavná!

1.1 Postoj, dýchací svaly, svaly obličejové části, svaly mluvidel, dech, práce s hlasem
- Přesahuje rozsah tohoto článku uvádět konkrétně jednotlivá cvičení této části. Tělocvikáři a češtináři jistě poradí. Cílem cvičení je učit správnému, zdravému a uvolněnému postoji, procvičit svaly potřebné ke správnému dýchání, uvolnit hrudník, šíjové svaly, svaly obličejové části a mluvidel. Mám na mysli skutečná, fyzická cvičení - rozcvičku jak ji známe z hodin TV, jen speciálně zaměřenou na určité partie. Její součástí samozřejmě mohou (a měly by být) hry: dělání grimas, mimické vyjadřování nálad atd.
- Následuje rozcvička mluvidel se zapojením hlasu: jazykolamy, opakování říkanky dokud vydržím s dechem (soutěž kdo déle ?) atd.
- Stále ještě víceméně bezduchá práce s textem: předložíme studentům jakýkoliv článek - tito čtou: rychle, pomalu, tiše, hlasitě, hněvivě, poddajně... variace: studenti čtou nejdříve v sedě, potom ve stoji; článek jednoduchý, složitý.

1.2 Interpretace textu, schopnost hovořit spatra, budování sebedůvěry (předcházení trémě)
- Další krok vedoucí od předchozího: studenti si vyberou, podtrhnou "klíčová slova", při čtení hlasem zdůrazní. Může následovat: studenti si opiší (pouze) klíčová slova: vlastními slovy text interpretují. Opět lze interpretovat v sedě, stoji, tiše, hlasitě...
- Následovat může: cvičení na schopnost hovořit spatra a plynně: zadáme slovo - téma, studenti si okamžitě vymyslí příběh (včerejší večer, dnešní ráno, co jsem dělal o víkendu...)

soutěž: kdo déle. Varianta: zatímco student hovoří, každých c. 10sekund řekne trenér nové slovo (pokud možno v daném kontextu zábavné případně nesmyslné), student je musí v nejbližších c. 10 sekundách použít. Varianta: OOO (odbočení, odmlčení, opakování) - student hovoří tak dlouho dokud se neodmlčí, neodbočí od tématu, nezačne se opakovat (soutěž, kdo déle)

1.3 Zapojení myslivny: orientace v současném světě

- student (anebo všichni) si připraví referát - co mě zaujalo (anebo co důležitého se stalo) ve světě za uplynulý týden. (V případě, že vaše schůzky se konají jednou za 14 dní, tedy za uplynulých 14 dní.) Student přednese krátký referát, následuje trenérem řízená diskuse. Diskuse může být vedena dvěma směry:

a/ od konkrétního příkladu k obecné formulaci vlastních postojů. Konkrétně: v době psaní tohoto článku je aktuální státní převrat v Pákistánu, ruská invaze v Čečensku, návrh ODS na vytvoření tzv. "duhové koalice" v Česku, stavba zdi/plotu v Matiční ulici... Student si vybere Pákistán. Vhodným usměrňováním diskuse dovede trenér debatu k otázkám: Má občan právo postavit se demokraticky zvolené vládě? Kdy? Za jakých podmínek? Co je podstatou demokracie? V čem je demokracie lepší než vláda vojenské junty? Než jiný způsob vlády? Atd. atd. Směřování je doufám jasné - cílem je napomoci studentům formovat a chápat vlastní názory a postoje, konfrontovat je s názory a postoji vlastními. Nemyslím si, že trenér/pedagog by v této chvíli měl vnucovat "správné" odpovědi. Vhodně volenými otázkami však může studenty vést k přehodnocování jejich vlastních, někdy vyhrocených postojů, k uvědomování si "druhých" či "dalších" stránek věci. Prakticky stejné otázky lze klást i v případě ruské invaze v Čečensku, duhové koalice, stavby plotu...

b/ konkrétní příklad zavést do hloubky. Informace, které pochytíme ze zpráv jsou často kusé, chybí jim kontext, neposkytují čtenáři/divákovi hlubší porozumění. Diskuse nad předneseným referátem se potom může ubírat směrem vysvětlujícím o co vlastně v dané konkrétní věci jde. Kdo je Naváz Šaríf? Jak se dostal k moci? Jaká byla jeho politika? Kde vlastně leží Pákistán? Kdy a za jakých podmínek vznikl? Jaká je stručná historie Pákistánu? Jaká je jeho vnitropolitická a zahraničněpolitická orientace? Kdo jsou obyvatelé? Jaké jsou víry? Co bylo příčinou převratu? Kdo je Parváz Mušaraf? Atd. atd. Totéž se dá udělat se vztahem Rusko-Čečensko, ODS a duhová koalice...atd, atd. Cílem je prohloubit znalost o současném světě.

Pro případy a/ i b/ potom platí, že se od trenéra-učitele ani od studentů neočekává, že budou okamžitě znát všechny a správné odpovědi. Navrhují vám tedy na konci této části setkání debatního klubu zadat domácí úkol: zjistit odpovědi na některé otázky, které se objevily v průběhu diskuse. Začátek části 1.3 setkání debatního klubu potom může být nejdříve věnován kontrole úkolu z minulého setkání, potom teprve přejdeme k novým zprávám. Doporučuji debatérům/klubu vést si knihovnu výstřižků, informací o jednotlivých problémech.

2. Nudná část

Debatování, jako každý jiný sport, má svá pravidla. Bez znalosti pravidel a dokumentů programu je velmi obtížné debatovat v soutěžích KPDP, neboť tyto se od "normální" diskuse liší právě tím, že podléhají jistým pravidlům. Seznámení se s pravidly a dokumenty programu je nutné a, bohužel, poměrně nudné. Nechávám na intuici a praxi trenérů jak se s tímto vyrovnat. Na základě svých zkušeností vám nedoporučuji: zadávat naučení se pravidlům za domácí úkol, držet přednášku o pravidlech (rozhodně ne na úvodních setkáních), neseznámit studenty s pravidly vůbec. Nejrozumnějším se mi zdá si pravidla rozdělit na menší části a

vložit nudné seznamování se s nimi někam mezi pravidelně se opakující, zábavné prvky "obecné části" setkání DK.

3. Speciální část.

Zatímco předchozí řádky se týkaly činností, které vám doporučuji provádět pravidelně, na každém setkání DK, obsah "speciální části" se bude lišit v závislosti na stupni přípravy na konkrétní teze. Půjde konkrétně o:

3.1 Ztotožnění se s tezí

3.2 Příprava afirmativní a negativní linie

3.3 Příprava vyvracení

3.4 Příprava, účel a využití křížových otázek

Tyto jsou ovšem obsahem jiných článků. Některé již byly zveřejněny, proto hledejte ve složce "Metodické okénko" na webové adrese ADK!

René Brinda